

КАЛІНІН Костянтин Олексійович (24. 01(05. 02). 1887, Варшава — 22. 10. 1938, м. Воронеж, РФ) — авіаконструктор, один із засновників пасажирського літакобудування в Україні. Учасник 1-ї світової війни. Закін. реал. училище та вчител. семінарію (1904; Андріїв посад, Келецьке воєводство, нині Польща). 1906 за поширення рев. прокламацій заарешт. на 4 міс. 1907 вступив до 184-го Варшав. піхот. полку. 1909–12 навч. в Одес. піхот. училищі. 1912–13 — офіцер 3-ї Сибір. стрілец.-артилер. бригади. У грудні 1913 переведений до військ. частини на о-ві побл. м. Владивосток (Росія), де вивчав доступну авіац. літературу. Від лютого 1914 брав участь у польотах літаків місц. авіазагону (від березня 1915 — ад'ютант начштабу артилер. дивізіону). У березні–жовтні 1916 навч. у Гатчин. військ. авіац. школі побл. Петрограда (нині С.-Петербург), від жовтня 1916 — військ. льотчик 26-го корпус. авіазагону 9-ї армії на Румун. фронті. За знищення мосту через р. Бистриця у лютому 1917 нагородж. орденом св. Анни 3-го ступеня і признач. командиром авіазагону; першим застосував радіозв'язок для корегування артилер. вогню. Від грудня 1918 — командир 1-го Волин. авіац. дивізіону Армії УНР, від січня 1919 — інспектор Київ. р-ну. 1920–22 навч. в Інституті інж. Червоного Повітр. Флоту (відрах. за службу в укр. військ. частинах). 1923 признач. нач. виробництва авіац. ремонт. заводу «Ремповітря-6» (Київ). 1924 запатентував конструкцію еліптич. крила. 1925 закін. Київ. політех. інститут. Темою його диплом. проекту став перший вітчизн. пасажир. літак К-1, який здійснив перший політ 26 липня 1925 і був рекомендований до серій. виробництва (проте жоден

серій. екземпляр не був завершений). Від 1926 — гол. конструктор АТ повітр. сполучень «Укрповітряшлях» (Харків) й одночасно 1-й дир. та гол. конструктор Харків. авіац. заводу. 1927 випущено перший серій. літак К-2 і вдало проведено випробовування сан. літака К-3, які створ. на базі К-1. У жовтні 1928 літак К-4 нагородж. золотою медаллю на Міжнар. авіац. виставці (Берлін), а 1929 літак К-4 «Червона калина» здійснив рекорд. на той час переліт за маршрутом Харків–Москва–Красноярськ. Того ж року розпочато серійне виробництво пасажир. літака К-5, який разом із попередником витіснив машини іноз. марок із повітр. ліній СРСР, до 1940 був осн. лайнером «Аерофлоту» на внутр. лініях; використовувався до 1943 (збудовано 260 машин із різними двигунами). 1931 нагородж. орденом Трудового Червоного Прапора УСРР. 1933 пройшов льотні випробовування К-7 — рад. експерим. багатоцільовий літак-гігант, розрах. на 120 пасажирів (варіанти — бомбардувальник, десантний і важкий пасажирський), однак через недоліки в конструкції, що виявилися під час чергової аварій. посадки, його повернено на доробку. 1935, у зв'язку зі зміною концепції рад. літакобудування, створення 2-х нових зразків машини призупинено, а згодом усі роботи над літаком К-7 припинено взагалі. 1935–37 — гол. конструктор Воронеж. авіац. заводу. 1936 збудовано дослід. екземпляр бомбардувальника К-13, який значно поступався за своїми характеристиками літаку ДБ-3. 1937 створ. перший у світ. практиці літакобудування безхвостий бомбардувальник К-12 («Жар-птах»), який став прототипом усіх сучас. надзвук. літаків. 1 квітня 1938 заарешт., за звинуваченням в антирад. діяльності та шпигунстві засудж. до розстрілу (єдиний з усіх рад. репрес. авіаконструкторів). 1990 на його честь малу планету № 3347 названо «Костянтин».

Основні праці

Типы современных самолетов // *Авиация и воздухоплавание*. 1924. № 1; *Воздушная артиллерия* // Там само; *Гидроавиация* // Там само. № 2; *Установи до авіо-спеціалізації при К.П.І.* // КПІ-КСГІ: 25 років. 1898–1923 рр.: Ювіл. зб. К., 1924; *Самолет «К-1»* // *Вест. Воздуш. Флота*. 1926. № 3.

Рекомендована література

1. Грацианский А. Н. О жизни и деятельности К. А. Калинина // *Из истории авиации и космонавтики*. Москва, 1975. Вып. 26;
2. Його ж. Полет среди молний: Докум. рассказ. К., 1985;
3. Савин В. С. Планета «Константин»: История авиации и

- страны сквозь призму жизни конструктора Калинина. Х., 1994;
4. Його ж. Авиация в Украине: Очерки истории. Х., 1995;
5. Татарчук В. В. Перші друковані праці К. О. Калініна з авіації // Мат. 4-ї Всеукр. наук. конф. «Актуал. питання історії техніки» (20-21 жовтня 2005 р.). К., 2005;
6. Його ж. Маловідомі факти життя та діяльності авіаконструктора К. О. Калініна (1887-1938) // Сторінки історії: Зб. наук. пр. К., 2007. Вип. 25;
7. Згуровский М. З. Киевские политехники – пионеры авиации, космонавтики, ракетостроения. 2-е изд. К., 2011;
8. Черныш Н. Константин Калинин в Киеве // АВ. 2011. № 1(118).
- В. В. Татарчук*

Бібліографічний опис:

Калінін Костянтин Олексійович / В. В. Татарчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10585>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).